

چرا شهرداران انتخاب بهتر است؟

چرا شہر دارا انتخابے

بہتر است؟

نویسنده: پژمان تھوری

چرا شهردار انتخابے بہتر است؟

نویسنده: پژمان تھوری

چرا شهردار انتخابی بهتر است؟

انتخابی شدن شهردار، که این روزها ذهن اعضای شوراها را به خود مشغول کرده، یک روش پذیرفته شده در سطح دنیاست. در بسیاری از شهرهای دنیا، شهرداران، با رای مستقیم مردم انتخاب می شوند و البته در بسیاری نیز کماکان شوراها مسول انتخاب شهردار هستند. اداره شهر چه با سیستم «شهردار-شورا» که هر دو با رای مستقیم مردم انتخاب می شوند و چه با سیستم «شورا-شهردار» که در آن شوراها جایگاهی بالاتر و مقام تعیین کننده شهردار را عهده دار است، وقتی مطلوب قلمداد می شوند که در مقام دولت محلی، شهر را با رای و نظر مردم اداره می کنند. اما سیستم اول در قیاس با سیستم دوم، طرفداران بیشتری دارد، چراکه شهردار عالی ترین مقام محلی و موثرترین شخصیت در اجرای تصمیمات پارلمان محلی است، از این رو تکیه بر این کرسی با رای مستقیم مردم، سطح پاسخگویی را افزایش می دهد.

دولت ایران پس از تجربه سیستم «دولت-شهردار» که در آن شهرداران منتصب وزارت کشور بودند و پس از پشت سر گذاشتن چهار دوره شوراها و تجربه سیستم شورا-شهردار، امروز به این نتیجه رسیده است که نه سیستم قبلی و نه سیستم موجود (خصوصاً در کلان شهرها) کارآمد نیست، از این رو در پیش نویس لایحه قانون مدیریت شهری که مراحل تصویب در دولت را پشت سر می گذارد، به سیستم شهردار-شورا روی آورده، تا شهرداران با رای مستقیم مردم انتخاب شوند.

در ماده ۳۲ پیش نویس این قانون آمده است: «... شهرداران در شهرهای بالای ۲۰۰ هزار نفر جمعیت، با رای مستقیم مردم و همزمان با انتخابات شوراها، برای مدت چهار سال انتخاب می شوند.» این پیش نویس قبل از تصویب نهایی توسط هیات دولت و تقدیم به مجلس شورای اسلامی، به شوراها و کلان شهرها ارسال شده تا با نظر آنها، تکمیل، اصلاح و تصویب شود. به نظر نمی رسد این لایحه قبل از انتخابات دوره پنجم شوراها که در تاریخ ۲۹ اردیبهشت سال آینده همزمان به انتخابات ریاست جمهوری برگزار می شود، تصویب شود ولی احتمال دارد این بخش از لایحه بصورت طرحی فوری به تصویب برسد، چراکه طرفدارانی در مجلس دارد.

مزایای انتخابی شدن شهردار

۱- پاسخگو شدن شهردار

تجربه چهار دوره شوراها در ایران، خصوصا در کلان شهرها نشان می دهد که شهرداران، نه تنها تمایلی به پاسخگویی به مردم نشان نمی دهند، بلکه خود را در برابر شوراها نیز، مقید به پاسخگویی نمی دانند. قدرت اجرایی، موقعیت سیاسی و بودجه کلان، نشان داده که آنها را در موقعیت عالی ترین مقام محلی، به پرهیز از پاسخگویی سوق می دهد. بسیاری از شهرداران در کلان شهرها با تطمیع اعضای شوراها، به جای پاسخگویی، شوراها را با خود همراه می کنند. واگذاری املاک نجومی به برخی از اعضای شورای شهر تهران و زد و بند اعضای شوراها و مدیران شهرداری در تبریز نمونه های افشا شده از تطمیع اعضای شوراها توسط شهرداران است.

۲- به اعتنای به مطالبات مردم

شهرداران در سیستم شورا-شهردار، به دلیل عدم وابستگی به آراء مردم، بیش از آنکه خود را مسئول تامین مطالبات شهروندان بدانند، در تلاش اند تا شوراها و وزارت کشور را با خود همسو و با سوء استفاده از موقعیت مدیریت محلی می کوشند، منافع سیاسی خود و جریان همسو در شوراها و دولت را دنبال کنند. در چنین سیستمی، شهردار حفظ موقعیت خود در شهرداری را نه وابسته به آراء مردم، بلکه وابسته به رابطه سیاسی و مالی خود با اکثریت اعضای شورا می داند. از این رو است که تامین هزینه های راهپیمایی اربعین بر حل معضل آلودگی هوا، ترافیک، حاشیه نشینی و ... ارجحیت پیدا می کند و نه تنها با اعتراض اعضای شورا روبرو نمی شوند، بلکه همراهی شورا را نیز با خود حس می کند.

۳- دسترسی به اطلاعات

تجربه مجلس و شوراها نشان داده که دسترسی به اطلاعات در نهادهای انتخابی به مراتب بیشتر از نهادهای انتصابی است. مشروح مذاکرات نهادهای انتخابی همچون مجلس و شوراها به سهولت در اختیار رسانه ها قرار می گیرد، حال آنکه معلوم نیست در نهادهای انتصابی همچون شورای نگهبان و شهرداری ها چه می گذرد. از این رو، می توان گفت نظارت پذیری بر نهادهای انتخابی در کشورهای شبه دموکراتیک، بسیار بیشتر از نهادهای انتصابی است. لذا هرچه به سمت انتخابی شدن، نهادهای غیر انتخابی حرکت کنیم، مسیر دموکراتیزاسیون را بیشتر پیموده ایم.

۴- افزایش کارآمدی شوراها

اختلاف نظرها و نزاع های موجود در شوراها در پروسه انتخاب شهردار، در بسیاری از شهرها سبب بروز مشکلاتی متعدد شده است. در برخی شهرها همچون خرمشهر، عدم تفاهم اعضاء، سبب انحلال شورا و در پاره ای دیگر، اختلافات به دو قطبی شدن شوراها

و برتری یافتن تمایلات سیاسی بر ایفای وظیفه نمایندگی منجر شده است. حال آن که انتخابی شدن شهردار سبب می شود تا اعضای شورا بدون ورود به نزاع های سیاسی موجود، در مقام ناظر، عملکرد شهردار را موشکافانه تر مورد بررسی قرار دهد و در صورت مشاهده تخلف و فساد، قاطعانه تر برخورد کند. چرا که خود شهردار را انتخاب نکرده تا در موعد استیضاح، احساس کند بر ناصحیح بودن انتخاب خود مهر تایید می زند. از این رو، انتخابی شدن شهردار، گامی بلند برای پاسخگو کردن، نظارت پذیری، شفافیت و جریان آزاد اطلاعات بعنوان اصول و ارزش های دموکراسی است. انتخابی کردن شهردار یعنی افزودن نهادی دیگر به نهادهای انتخابی و کامل تر شدن پازل دموکراسی است که باید مغتنم شمرد.

سازمان غیردولتی و ناسودبر «عرصه سوم» در سال ۱۳۸۹ / ۲۰۱۰ در آمستردام (هلند) بنیان نهاده شد و به ثبت رسید. این سازمان به کوشش گروهی از کنش‌گران مدنی و شخصیت‌های علمی ایرانی و غیرایرانی در هلند با اهداف زیر شکل گرفته است:

- ترویج و گسترش اندیشه‌های مدنی، صلح‌آمیز، دموکراسی و حقوق بشر
- ظرفیت‌سازی سازمان‌ها، کنشگران جامعه مدنی و مدافعان حقوق بشر
- ترویج و گسترش اخلاق مدنی و فرهنگ کارهای داوطلبانه
- آسان‌سازی دسترسی، گردش و مبادله آزاد اطلاعات
- و ایجاد فضایی مناسب برای تبادل نظر، گفت‌وگو بین کنش‌گران جامعه مدنی و دیگر گروه‌های اجتماعی

از دیدگاه پایه‌گذاران «عرصه سوم»، جامعه مدنی قانون مقاومت، تهدید قدرت سیاسی و عرصه قدرت‌یابی شهروندان است. جامعه مدنی مرکز بروز خلاقیت‌ها، ابتکارات تازه اجتماعی و مدرسه آموزش و تمرین دموکراسی، تساهل، مدارا، شهامت و اخلاق مدنی است. جامعه مدنی همچنین قانون تولید، انباشت سرمایه اجتماعی و عرصه آزادی، رهایی و برابری است.

www.darsahn.org

[Minahassastraat 1
1092 RS, Amsterdam
The Netherlands]

[www.arsehsevom.net
contact@arsehsevom.net
press@arsehsevom.net]